



Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 21. kesäkuuta 2019
(OR. en)

10414/19

SOC 495
EMPL 383
ECOFIN 648
EDUC 326
SAN 309
GENDER 29
ANTIDISCRIM 19

ILMOITUS

Lähettiläjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Asia: Hyvinvointitalous

– Tiivistelmä OECD:n tausta-asiakirjasta "Creating opportunities for people's well-being and economic growth"

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena tiivistelmä edellä mainitusta OECD:n tausta-asiakirjasta.

Tausta-asiakirja on asiakirjassa 10414/19 ADD 1.

Hyvinvointitalous

Tiivistelmä OECD:n tausta-asiakirjasta "Creating opportunities for people's well-being and economic growth"

Hyvinvointi politiikan suunnannäyttäjänä

Talouden suorituskyvyn ja yhteiskunnallisen kehityksen mittaamiseen voidaan todistetusti käyttää BKT:n lisäksi muitakin mittareita. Tässä suhteessa on yhä selvempää, että suunnan määrittäminen pelkän BKT:n avulla ei anna poliittisille päättäjille riittävän monipuolista ja tarkkaa kuvaa siitä, miten talous hyödyttää kansalaisia tai mitä pitkäaikaisia vaikutuksia kasvulla on kestävyYTEEN. EU oli ensimmäisiä instituutioita, jotka tunnustivat tämän tavoitteen tärkeyden.

OECD on ollut keskeisessä asemassa kehitettäessä tutkimuksen, mittauksen ja politiikan välineenä käytettävää "moniulotteisen hyvinvoinnin" käsitettä muun muassa seuraavien aloitteiden kautta: *OECD Well-being Framework*, *OECD Framework for Policy Action on Inclusive Growth*, *Better Life Initiative* ja *New Approaches to Economic Challenges Initiative*. Moniulotteisen hyvinvoinnin käsitteen pohjalta poliittisia päätöksiä ja tuloksia on mahdollista parantaa huomattavasti.

Keskittymällä tuloksiin kaikilla niillä osa-alueilla, jotka ovat ihmisille tärkeitä, poliittiset päättäjät voivat varhaisessa vaiheessa määrittää paremmin aloja, joilla tilanne on hyvä, tunnistaa haasteita sekä määrittää ongelma-aloja ja asettaa painopisteet tehokkaammin.

Mittaamisesta toimintaan: hyvinvointitalous

"Hyvinvointitalous" voidaan määritellä taloudeksi, jolla

- i) laajennetaan ihmisten mahdollisuuksia parantaa sosiaalista asemaansa ja elämänlaatuaan niillä osa-alueilla, jotka ovat heille kaikkein tärkeimpiä
- ii) varmistetaan, että nämä mahdollisuudet johtavat hyvinvointituloksiin kaikissa väestöryhmissä, myös alimmissa tuloluokissa
- iii) vähennetään eriarvoisuutta ja
- iv) varmistetaan ympäristön ja yhteiskunnan kestävyys.

Tarjoamalla ihmisille mahdollisuuksia lisätä hyvinvointiaan ja auttamalla heitä hyödyntämään nämä mahdollisuudet poliittiset päättäjät eivät ainoastaan edistä hyvinvointia arvokkaana tavoitteena itsessään, vaan myös investoivat ihmisten potentiaaliin liikkeellepanevana voimana, joka edistää pitkän aikavälin talouskasvua, yhteiskunnan selviytymiskykyä ja vakautta. Vastaavasti kiinnittämällä huomiota hyvinvoinnin kestävyYTEEN ajan mittaan poliittiset päättäjät voivat maksimoida pitkän aikavälin talouskasvun mahdollisuudet ja suojata taloutensa paremmin haitallisilta häiriöiltä. Molemmissa tapauksissa "hyvinvointitaloudella" pyritään luomaan ja pitämään yllä positiivista kierrettä, jossa molemmat osatekijät – kestävä talouskasvu ja hyvinvointi – toimivat yhdessä ihmisten ja yhteiskunnan hyödyksi.

Miten hyvinvointitalouksia luodaan?

Tässä asiakirjassa pyritään osoittamaan, miten maat voivat luoda hyvinvointitalouksia, ja määrittelemään, millainen rooli politiikalla voi olla tämän tavoitteen saavuttamisessa. Siinä eritellään lukuisia tärkeitä väyliä, joiden kautta talouskasvu ja hyvinvointi tukevat ja vahvistavat toisiaan, ja keskitytään joihinkin politiikan aloihin, jotka ovat välttämättömiä sekä hyvinvoinnin että talouskasvun kannalta: i) koulutus, ii) terveydenhuolto, iii) sosiaalinen suojelu ja uudelleenjako sekä iv) sukupuolten tasa-arvo.

Tässä asiakirjassa todetaan ensinnäkin, että investoiminen ihmisten hyvinvointiin luo perustan vahvemmalle ja kestävämmälle pitkän aikavälin talouskasvulle. Erityisesti on osoitettu, että "hyvinvointitaloudelle" ominainen positiivinen kierre voidaan saada tehokkaasti liikkeelle, jos lisätään mahdollisuuksia laadukkaaseen koulutukseen ja terveydenhuoltoon sekä edistetään osallistavia sosiaalisen suojelun järjestelmiä, jotka lisäävät selviytymiskykyä ja sosiaalista liikkuvuutta. Toiseksi asiakirjassa todetaan, että täyden hyödyn saamiseksi näiden investointien on johdettava parempiin hyvinvointituloksiin kaikissa väestöryhmissä. Tässä yhteydessä siinä korostetaan, että on tärkeää poistaa sukupuolten välinen eriarvoisuus, kun on kyse pääsystä laadukkaisiin työpaikkoihin.

Koulutus

Pidemmästä ja paremmasta *koulutuksesta* saatava hyöty on suurempi kuin sen vaikutukset BKT:n kasvuun ja kattaa monia muita hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Esimerkiksi **OECD-maissa korkeasti koulutetut elävät keskimäärin noin kuusi vuotta pidempään kuin vähän koulutetut ihmiset**. Heillä on korkeampi työllisyysaste, vähemmän työmarkkinoihin liittyvää epävarmuutta ja työn kuormittavuus on pienempi, mutta pidemmän koulutuksen vaikutus työ- ja yksityiselämän tasapainoon voi olla kielteinen. Yritykset mitata koulutuksen kokonaisnettovaikutusta hyvinvointiin osoittavat, että **koulutuksen tuotto yli kaksinkertaistuu, jos terveyttä ja työllisyyttä koskevat hyödyt otetaan huomioon**.

Politiikalla voidaan parantaa hyvinvointia ja lisätä talouden suorituskykyä laajentamalla laadukkaan koulutuksen saatavuutta kaikissa väestöryhmissä. Merkittäviä keinoja tämän saavuttamiseksi ovat muun muassa laajempi osallistuminen esiopetukseen, koulujen ja yliopistojen autonomian lisääminen, pienemmät opiskelijamäärät opettajaa kohti, korkeakoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen välisten erojen kaventaminen (ja helpommat väylät niiden välillä) ja korkea-asteen opiskelijoille suunnatun rahoituksen esteiden vähentäminen. Koulutuksen saatavuutta ja siihen liittyviä mahdollisuuksia koskevan eriarvoisuuden vähentäminen on olennaisen tärkeää parempien koulutustulosten kannalta, sillä maissa, joissa on suuria eroja koulutuksessa ja osaamisessa, myös koulutustulokset ovat keskimäärin alhaisemmat. Myös koulutuksen ja elinikäisen oppimisen laajuutta, kohdentamista ja tehokkuutta voitaisiin parantaa huomattavasti. **Vuosittain vain noin 40 prosenttia OECD-maiden aikuisista osallistuu aikuiskoulutukseen**, ja joissakin, erityisesti vähemmän koulutetuissa ryhmissä osallistuminen on vielä paljon epätodennäköisempää.

Terveydenhuolto

Terveys on ihmisen perusoikeus ja keskeinen tekijä hyvinvoinnin kannalta. Myönteistä on se, että parantunut terveystilanne edistää talouskasvua lisäämällä koulutusinvestointeja, parantamalla työmarkkinaosallistumista ja tuomalla suurempia säästöjä. Haittapuolena taas on, että huono terveys ei ole ainoastaan inhimillinen haitta vaan aiheuttaa lisäksi huomattavan taloudellisen taakan yhteiskunnalle ja julkiselle taloudelle. Esimerkiksi **mielenterveysongelmien**

kokonaiskustannusten arvioidaan olevan yli neljä prosenttia BKT:stä eli yli 600 miljardia euroa kaikissa 28 EU-maassa. EU:ssa noin 550 000 työkäistä kuolee vuosittain ennenaikaisesti ei-tarttuviin tauteihin, mikä tarkoittaa, että vuosittain menetetään 3,4 miljoonaa elinvuotta ja 115 miljardin euron taloudellinen potentiaali. Terveystilanteen vaikutus hyvinvoinnin muihin ulottuvuuksiin ylittää selvästi sen vaikutukset BKT:n kasvuun. Näin on koulutuksesta alkaen, sillä eliniän pidentyminen lisää koulutusinvestoinneista elinaikana saatavia tuottoja, kun taas huono terveys heikentää lasten kognitiivista kehitystä ja oppimistuloksia. Terveys on myös tärkeä tekijä työllisyyden ja subjektiivisen hyvinvoinnin kannalta.

Politiikalla voidaan parantaa hyvinvointia ja lisätä talouden suorituskykyä varmistamalla, että kaikilla väestöryhmillä on mahdollisuus saada laadukasta terveydenhuoltoa. Merkittäviä keinoja tämän saavuttamiseksi ovat muun muassa toimet, joilla pyritään parantamaan terveydenhuoltojärjestelmien tehokkuutta erityisesti laajentamalla perusterveydenhuollon piiriin kuuluvien tavaroiden ja palvelujen valikoimaa. **Ehkäisevät toimenpiteet ja korkeatasoinen terveydensuojelu ovat olennaisia investointeja, sillä ne ovat usein kustannustehokkaampia kuin terveysongelmien hoitaminen jälkikäteen. Myös mielenterveyden parantamiseen tähtäävien toimenpiteiden olisi oltava poliittisia prioriteetteja.** Tällaisia toimia ovat esimerkiksi systemaattisempien diagnostisten ja tukiohjelmien kehittäminen (erityisesti kouluissa sekä raskauden aikana ja perinataalivaiheessa), syrjimättömyyden edistäminen työpaikoilla ja työperäisen stressin vähentäminen. Vastaavasti **tutkimuksessa, jossa oli mukana 36 OECD-maata, EU28 ja G20-maat, todetaan, että koko väestölle suunnatuilla ruokavaliota ja liikuntaa koskevilla viestintästrategioilla ja politiikkatoimilla voitaisiin säästää terveydenhuollon kokonaisbudjeteissa jopa 58 miljardia euroa vuoteen 2050 mennessä.** Saatavuutta koskevan eriarvoisuuden vähentäminen on myös olennaisen tärkeää parempien terveystulosten edistämiseksi, sillä huonokuntoisten ihmisten osuus vaikuttaa selvästi keskeisiin terveysindikaattoreihin. Lisäksi terveyteen liittyvä eriarvoisuus vaihtelee usein talouden, koulutuksen tai ammattialan mukaan. Esimerkiksi **vaille hoitoa jääneitä tapauksia on huomattavasti enemmän pienituloisissa ryhmissä.**

Sosiaalinen suojelu ja tulojen uudelleenjako

Sosiaalinen suojelu ja uudelleenjako vaikuttavat hyvinvointiin ja talouskasvuun kahden päämekanismin avulla. Ensinnäkin sosiaaliset tulonsiirrot suojaavat ihmisiä talouden epävakaudelta ja auttavat heitä toipumaan nopeammin haitallisista häiriöistä. Toiseksi ne voivat estää sen, että tämänhetkisten lopputulosten eriarvoisuus johtaisi seuraavan sukupolven mahdollisuuksien eriarvoisuuteen erityisesti terveydenhuollossa, koulutuksessa ja työmarkkinoilla. Näin **sosiaalinen suojelu parantaa osaltaan sosioekonomista selviytymiskykyä ja edistää investointeja fyysiseen ja inhimilliseen pääomaan sekä suurempaa talouskasvua**. OECD:n hiljattain tekemässä tutkimuksessa vahvistetaan, että osallistavammat sosiaalisen suojelun ja uudelleenjaon järjestelmät voivat liittyä suurempaan BKT:n kasvuun, kun taas epätasaisempi tulonjako heikentää talouden suorituskykyä. Sosiaalisen suojelun ja uudelleenjaon vaikutus hyvinvointiin ei rajoitu siihen, miten ne vaikuttavat tuloihin. On olemassa näyttöä siitä, että sosiaalinen suojelu ja jonkinasteinen tulojen uudelleenjako liittyvät korkeampaan subjektiiviseen hyvinvointiin.

Politiikalla voidaan parantaa hyvinvointia ja lisätä talouden suorituskykyä edistämällä osallistavampia sosiaalisen suojelun järjestelmiä ja vähentämällä mahdollisuuksien ja lopputulosten eriarvoisuutta. *OECD:n uudessa työllisyysstrategiassa (OECD Jobs Strategy)* korostetaan, että **hyvin suunnitellut sosiaalivakuutus- ja sosiaaliavustusjärjestelmät voivat yhdessä aktiivisen työvoimapolitiikan ja työvoiman kysyntää edistävien toimien kanssa tarjota erittäin tehokkaita keinoja suojella yksilöä ja samalla parantaa työmarkkinatuloksia**. Vaikutukset voivat olla merkittäviä erityisesti keskiluokan perheille, joilla on suurempi riski alaspäin suuntautuvaan liikkuvuuteen. **Niissä OECD-maissa, jotka käyttävät enemmän rahaa aktiivisiin työvoimapolitiittisiin ohjelmiin, on yleensä vähemmän keskituloisia kotitalouksia, jotka ovat siirtymässä alemmas tuloasteikolla**. Näiden tavoitteiden tukemiseksi monissa maissa olisi mahdollista muuttaa tuloverotusta progressiivisemmaksi erityisesti suurituloisten osalta ja oikeudenmukaisemmaksi keskiluokan kannalta.

Sukupuolten tasa-arvo

Sukupuolten tasa-arvon edistäminen hyödyttää yhteiskuntaa ja taloutta monin eri tavoin sen itseisarvon lisäksi. **Naisten työllisyyden ja heidän tekemiensä työtuntien lisääminen parantaisi tuottavuutta ja BKT:n kasvua.** Se voi myös vähentää tuloeroja, tukea kotitalouksien tuloja talouden laskusuhdanteiden aikana ja vahvistaa keskiluokkaa. **EU:ssa sukupuolten tasa-arvon parantaminen voisi johtaa siihen, että yhteenlaskettu BKT kasvaisi jopa 9,6 prosenttia vuoteen 2050 mennessä.** Tämänhetkiset elinajanodotetta ja hedelmällisyyttä koskevat suuntaukset vahvistavat tarvetta lisätä naisten osallistumista työelämään. Lisäksi naisten työvoimaosuuden kasvusta huolimatta sukupuolten eriarvoisuus on edelleen huomattava, kun on kyse pääsystä laadukkaisiin työpaikkoihin. Naiset, joilla on työpaikka, tekevät todennäköisemmin osa-aikatyötä, saavat pienempää palkkaa ja toimivat vähemmän tuottoisilla aloilla.

Politiikalla voidaan parantaa hyvinvointia ja lisätä talouden suorituskykyä auttamalla kaventamaan sukupuolten välistä kuilua, kun on kyse laadukkaiden työpaikkojen saatavuudesta. Tämä edellyttää, että puututaan sukupuolten eriarvoisuuteen työmarkkinoilla mutta myös koulutuksessa ja palkattomassa hoivatyössä. **Sukupuolinäkökohdat liittyvät erottamattomasti perheystävälliseen politiikkaan eli palkalliseen lomaan, hoitotukeen ja joustaviin työjärjestelyihin,** jotka auttavat sekä miehiä että naisia saavuttamaan paremman työ- ja yksityiselämän tasapainon ja lisäämään hyvinvointia. Poliitikot, joilla työ- ja perhe-elämä sovitetaan yhteen erityisesti laadukkaiden varhaiskasvatuspalvelujen avulla, voivat luoda tasapuoliset toimintaedellytykset tasoittamalla kodin epäsuotuisia olosuhteita, jolloin naiset voivat edetä urallaan ja huono-osaisuuden vaikutukset lapsiin voidaan välttää. Erityisesti **on parannettava lasten pääsyä laadukkaaseen hoitoon ja esiopetukseen, jotta voidaan varmistaa sukupuolten tasa-arvo ja tarjota lapsille parhaat mahdolliset lähtökohdat elämään.** Lisätoimia tarvitaan myös naisiin kohdistuvan väkivallan torjumiseksi. EU:n laajuisesti **vain 14 prosenttia naisista, jotka ilmoittavat joutuneensa kumppaninsa väkivallan kohteeksi, kertoo ottaneensa yhteyttä poliisiin** kaikkein vakavimpien tapausten kohdalla.

EU:n hyvinvointistrategia

Kaiken kaikkiaan tässä asiakirjassa esitetty näyttö osoittaa, ettei hyvinvointi ole enää pelkkä mielenkiintoinen sivuhuomautus. Se ansaitsee pikemminkin entistä keskeisemmän aseman taloutta koskevassa päätöksenteossa. Tällä on merkittäviä vaikutuksia politiikkaan:

- **Investointien painopisteitä olisi tarkasteltava uudelleen, jotta voidaan ottaa huomioon hyvinvointitulosten ja pitkän aikavälin talouskasvun väliset yhteydet** ja säilyttää näin "hyvinvointitaloudelle" ominainen positiivinen kierre.
- **Politiikkojen vaikutuksia on arvioitava asianmukaisesti, jotta niiden haitalliset vaikutukset hyvinvointiin ja pitkän aikavälin kasvuun voidaan minimoida** erityisesti julkisen talouden sopeuttamisen yhteydessä.
- **Hyvinvointitulosten eriarvoisuuden olisi oltava politiikan keskeinen huolenaihe. Eriarvoisuuteen puuttuminen edellyttää johdonmukaista ja yhdennettyä toimintamallia, jossa kaikki hallinnonalat ovat mukana**, sillä eriarvoisuus ilmenee usein vastaavuussuhteessa eri osa-alueilla, ja siihen vaikuttavat monet eri politiikat.
- **Hyvinvointitalouden luominen ei ole vain hallitusten tehtävä. Myös yksityinen sektori voi edistää tätä tavoitetta eri tavoin.** Toimivien julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien luominen hyvinvoinnin edistämiseksi ja yksityisen rahoituksen hankkimiseksi yhteiskunnallisesti vaikuttavia investointeja varten voi olla innovatiivinen tapa vastata rahoitushaasteisiin.

Seuraavassa vaiheessa tässä tausta-asiakirjassa esitettyjä politiikkasuosituksia voitaisiin kehittää edelleen, jotta niitä voitaisiin hyödyntää toimintapainotteisen *EU:n hyvinvointi- ja kestävyysstrategian* laatimisessa.